

Hepatica Mill. – jaterník

Ranunculaceae

6 vytrvalých druhů, vývojově velmi blízkých sasankám (*Anemone*).

Rozšíření v Evropě (*Hepatica nobilis*, *Hepatica transsilvanica*), na území Severní Ameriky (*Hepatica acutiloba*, *Hepatica americana*) a ve východní Asii (*Hepatica japonica*, *Hepatica pubescens*).

Jaterníky jsou vytrvalé byliny s krátkými oddenky, dlouze řapíkatými listy v trsech. Listy svým tvarem připomínající lidská játra, od čeho byl rod pojmenován. Jednotlivé, dlouze řapíkaté 6-ti čtné květy vyrůstají v paždí listů. 3 malé listeny připomínající kalich jsou těsně pod korunními plátky. Plodem je nažka.

Nejvýznamnější druhy z pohledu zahradní a krajinářské architektury

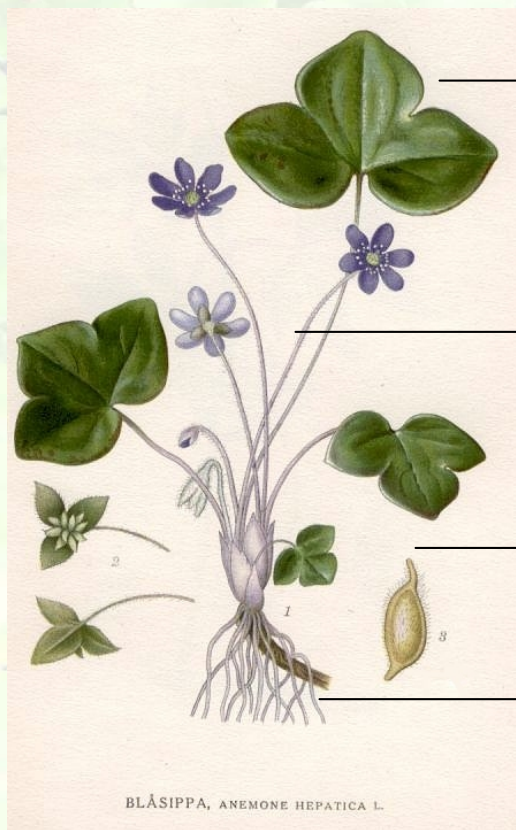
***Hepatica nobilis* Schreber – jaterník podléška**

(syn. *Hepatica triloba* Gilib., *Anemone hepatica* L.)

Původ: Evropa, vyjma států pod vlivem atlantského klimatu a Řecka, Sicílie, Korsiky a Turecka. Také ve východní Asii.

Ekologie: Rostlina slabě vlhkých až vysychavých půd, jak vápnatých, zásaditých, tak i neutrálních. Roste v prosvětlených listnatých a smíšených lesech na kamenitěm a hlíněm podkladu.

Růstové a vzhledové charakteristiky: Vytrvalá bylina, 10 – 15 cm dorůstající.

→ **listy** dlouze řapíkaté v přízemní růžici, čepel srdčité trojlaločná (výjimečně i vícelaločná). Na rubu jsou listy hnědočerveně až fialově zbarvené, pokryté měkkými chloupky. Na rostlině přetrvávají i přes zimu (na jaře ne valné estetické hodnoty), nové raší na jaře po odkvětu

→ **květy** jednotlivé, květní stopky hustě chloupkaté, okvětí z 5-10 lístků, 2 – 4 cm velké, modré, růžové, nařiaovělé, vzácně bílé. Okvětí se s vývojem zvětšuje a na večer a za podmráchného počasí se zavírá, kvete v III - IV

→ **nažka** na bázi s masíčkem. Podléška je myrmekochorní - plody přenáší mravenci, jež láká olejovitá kapalina.

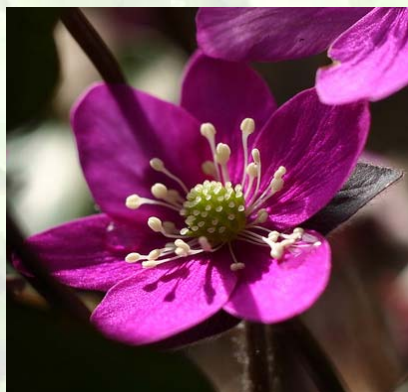
→ krátký plazivý šupinatý **oddenek**

Nejvýznamnější odrůdy odvozené od druhu *Hepatica nobilis*:

V současnosti na trhu mnoho odrůd a selekcí *H. nobilis*, *H. transsilvanica* a jejich mezirodových hybridů uváděných pod názvem *H. x media*, lišících se barvou květu, stavbou, panašováním listu, velikostí květu a celkovou velikostí.
(<http://www.skalnicky.cz/Hepatica2.php>)

‘Alabaster’	K. bílý s narůžovělým nádechem	10 – 15 cm	III - IV
‘Alba Plena’	K. bílý, plnokvětý	10 – 15 cm	III - IV
‘Bibo’	K. tmavě modrý	10 – 15 cm	III - IV
‘Cremar’	K. růžový, list mramorovaný	10 – 15 cm	III - IV
‘Giselle’	K. bílý ve velkém počtu	10 – 15 cm	III - IV
‘Marion’	K. poloplný, modrý	10 – 15 cm	III - IV
‘Modrý zázrak	K. velký, tmavě modrý	10 – 15 cm	III - IV
‘Müssel’	K. světle modrý plnokvětý	10 – 15 cm	III - IV
‘Odette’	K. růžový na dlouhých stoncích	10 – 15 cm	III - IV
‘P. Peterson’	K. modrý, plnokvětý	10 – 15 cm	III - IV
‘Prickel’	K. bílý, fialově skvrnitý	10 – 15 cm	III - IV
‘Rubra’	K. sytě fialový	10 – 15 cm	III - IV
‘Rubra Plena’	K. sytě fialový, plnokvětý	10 – 15 cm	III - IV

‘Rubra’

‘Prickel’

‘Giselle’

‘Rubra Plena’

‘Plena Blue’

‘Alba Plena’

***Hepatica transsylvanica* Fuss**

Původ: Rumunsko

Ekologie: jako *Hepatica nobilis*

Růstové a vzhledové vlastnosti: Podobná jako *Hepatica nobilis*. Oddenek delší a štíhlejší, [list mělko zubatý](#), květ cca o 14 dní ranější.

Nejvýznamnější odrůdy odvozené od druhu *Hepatica nobilis*:

Eisvogel´	K. bílý, vespod s modrým nádechem	10 – 15 cm	II – III
´Karpatská koruna´	K. velký, levandulově modrý	10 – 15 cm	II – III
Loddon Blue´	K. světle modrý	10 – 15 cm	II – III
´Pure White´	K. čistě bílý	10 – 15 cm	II – III
´Rosea´	K. velký, růžový	10 – 15 cm	II – III
´Supernova´	K. tmavě fialový	10 – 15 cm	II – III

Pěstitelské vlastnosti a požadavky: Ideálním stanovištěm pro pěstování podléšek je chladné a vzdušné prostředí, propustná, živná půda a světelný režim odpovídající opadavému lesu – tedy hodně světla brzy na jaře a s příchodem podzimu. Na jaře z důvodu kvetení, na podzim z důvodu probouzející se aktivity kořenů, narůstání květných pupenů. Podléšky jsou podrostovými trvalkami, rostoucími v opadavých lesích. Přítomnost opadanky rostlinám zajišťuje tepelnou izolaci, ochranu před vymrznutím a lehkou půdu.

Jsou cenné svým velmi brzkým kvetením na jaře. V této době mohou být částečně nevzhledné zasychajícími listy, protože nová rostlina vyhání až po odkvětu.

Množení: semenem – hned po sklizni semena, které rychle ztrácí klíčivost, dělením hned po odkvětu, před nárůstem nových listů nebo řízkováním oddenku (méně časté).

Použití v zahradní a krajinářské tvorbě: Jaterníky jsou představiteli divoce rostoucích trvalek stanovištního prostoru „Gehölz“ – G₂ – „Podrost dřevin“ (Sieber 1990). Můžeme je použít:

- Podrosty a od slunce odvrácené porosty dřevin
- Půdopokryvné výsadby – vyznačují se dobrou krycí schopností listů; vhodné sázet v počtu cca 16 ks/m²-
- Skalky
- Stinné partie soukromých zahrad

Hepatica nobilis vytvoří souvislý půdní pokryv

Literatura a odkazy:

Sieber, J.: Die Sichtung der Stauden. Teil 1. Geschichte und Beetstauden. Bonn: Förderungsgesellschaft Gaertenbau. 1990.

Kleinhans, G. Schönblättrige Selektionen des japanischen Leberblümchens. In Gartenpraxis. Studgart: Eugen Ulmer, 2004. ročník 30, číslo 1 s. 21-23. ISSN 0341-2105.

www.skalnicky.cz/Hepatica2.php

<http://www.kalle-k.dk/hepatica%20English.htm>